



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
Εθνικόν και Καποδιστριακόν  
Πανεπιστήμιον Αθηνών

# Γενική Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α΄

## Ενότητα 11: Μονοθελητισμός και Μονοενεργητισμός

Δρ. Ἰωάννης Ἄντ. Παναγιωτόπουλος

Λέκτορας Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας

Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν

Τμῆμα Θεολογίας - Θεολογικὴ Σχολή

# Μονοθελητισμός και Μονοενεργητισμός



- ἡ κυριλλικὴ θεολογία ὡς μοναδικὴ ὀρθόδοξη ἐρμηνεία
- ὁ Μονοθελητισμὸς καὶ ὁ Μονοενεργητισμὸς εἶναι δύο ἥπιες θεολογικὲς προεκτάσεις τοῦ Μονοφυσισμοῦ
- ὁ Μονοθελητισμὸς καὶ Μονοενεργητισμὸς ἐνυπάρχουν μὲ τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη μορφή σὲ ὅλες τὶς μεγάλες αἵρέσεις τοῦ Δ' καὶ τοῦ Ε' αἰῶνα



- ὁποιαδήποτε παρέκκλιση ἀπὸ τοὺς Ὅρους τῆς Γ΄ ἢ τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἦτοι ἀντίστοιχα ὡς πρὸς τὴν πληρότητα (*τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος*) ἢ ὡς πρὸς τὴ σχέση (*ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως*) τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, εἶχε ἀναπότρεπτες προεκτάσεις στὴν ἐρμηνεία τῶν δύο θελήσεων καὶ τῶν δύο ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ.
- ἡ θέληση καὶ ἡ ἐνέργεια εἶναι ικανότητες τῆς φύσεως καὶ ὄχι τῆς ὑποστάσεως



- ἡ σωτηριολογικὴ προέκταση τοῦ ζητήματος συνειδητοποιήθηκε πληρέστερα κατὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς θεολογικῆς ἀντιπαραθέσεως, ἡ ὁποία στὴν ἀρχὴ ὑπηρετοῦσε τὴν προοπτικὴ μιᾶς συμβατικῆς ἐνωτικῆς πολιτικῆς.

### Φαινόμενα:

- \* ἡ πολιτικὴ διαίρεση τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
- \* οἱ δύο παράλληλες ἱεραρχίες
- \* ὁ ρόλος τῶν χριστιανῶν Ἀράβων
- \* ἡ Περσικὴ εἰσβολὴ στὶς ἀνατολικὲς ἐπαρχίες καὶ ὁ ρόλος τῶν ἐπαρχιακῶν πληθυσμῶν



## 610-641: αὐτοκράτορας Ἡράκλειος

Κωνσταντινουπόλεως Σέργιος (610-638)

➤ «*μιᾶ θεανδρική ἐνεργεία ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα*» (PG 3, 1072).

➤ ψευδο-Λίβελλος Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶ (536-552)

Φαράν Θεόδωρος ➤ «*μιὰ ὑποστατική ἐνέργεια*»

626: Φάσιδος Κύρος : Ἐπιστολή πρὸς Ἡράκλειο

629: «Ὁμολογία Πίστεως» τοῦ ἱακωβίτη πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου

630: Ἀλεξανδρείας Γεώργιος ( † ) ← Φάσιδος Κύρος

633: Συμφωνία: μονοενεργητική φόρμουλα ἀπὸ ἐννέα ἄρθρα



**633:** Ένδημούσα Κωνσταντινουπόλεως: «Ψῆφος»

➤ ἐπιστολή Κωνσταντινουπόλεως Σεργίου πρὸς τὸν Ρώμης Ὀνώριο (625-638) : θετική στάση ➔ Μονοθελητισμός

Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος (634-638) ➤ **ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ**

**633:** Διάταγμα Ἡρακλείου

**634:** Κοινωνική Ἐπιστολή Ἱεροσολύμων Σωφρονίου: *καταδίκη Μονοενεργητισμοῦ (καὶ Μονοθελητισμοῦ)*

**638:** Νέο Διάταγμα Ἡρακλείου: «Ἐκθεις»

**638:** Ένδημούσα Κωνσταντινουπόλεως: «Ψῆφος»

Κωνσταντινουπόλεως Πύρρος (638-641)

**640:** Σύνοδος Ρώμης : καταδίκη τῆς «Ἐκθέσεως»

Ρώμης Ἰωάννης (640-642)



# ἡ ἀναίρεση τοῦ Μονοθελητισμοῦ 640-668





**641-668:** αὐτοκράτορας Κώνστας Β΄

Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος (641-653)

Μάξιμος Ὁμολογητής (580-662) ➤ **ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ**

**645:** Διάλογος Καρθαγένης

**646:** μετάβαση στήν Ἰταλία

Ρώμης Θεόδωρος (642-649)

**648:** Ἐκδοση τοῦ «Τύπου»

Ρώμης Μαρτίνος Α΄ (649-655)

**649 Ὀκτώβριος:** Σύνοδος Λατερανοῦ (Ρώμη)

**653:** Σύλληψη πάπα Μαρτίνου

**655:** καταδίκη Μαξίμου



# ΣΤ΄ Οίκουμενική Σύνοδος 680-681



**668-685:** αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος Δ΄ ὁ Πωγωνάτος

**669:** ἐπανάσταση Ραβέννας

**672:** ἄλωση Σμύρνης ἀπὸ τοὺς Ἀραβες

**674:** Πολιορκία Κωνσταντινουπόλεως

**678:** Συνθήκη εἰρήνης μὲ τοὺς Ἀραβες

Κωνσταντινουπόλεως Γεώργιος Α΄ (679-686)

**7 Νοεμβρίου 680 - 16 Σεπτεμβρίου 681**

Σύνοδος στὸ Παλάτι τοῦ Τρούλλου

Δομὴ

Πρόεδρος

Συνεδρίες 17

Ἔσρος τῆς Συνόδου : *«ἄλλοι οἱ ὅροι τῆς βασιλείας καὶ ἄλλοι οἱ ὅροι τῆς ἱερωσύνης».*



# ἡ ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος 691



**αυτοκράτορας Ίουστινιανός Β΄ (685-695, 705-711).**

**687: Διάσκεψη για τὰ Πρακτικὰ τῆς ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς**

**1 Σεπτεμβρίου 691 - 31 Αὐγούστου 692**

**Σύνοδος στὸ Παλάτι τοῦ Τρούλλου**

**Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος Γ΄ (687-693)**



Τέλος

# Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



# Σημειώματα





# Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.



# Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών Δρ. Ιωάννης Άντ. Παναγιωτόπουλος. «Γενική Έκκλησιαστική Ιστορία Α΄. Μονοθελητισμός και Μονοενεργητισμός». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: [eclass.uoa.gr/courses/THEOL112/](http://eclass.uoa.gr/courses/THEOL112/)



# Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.



# Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

